

ΟΜΙΛΙΑ

ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΕΙΑΣ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

«Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΝ ΜΝΗΜΗ»

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΜΕΛΙΤΩΝΟΣ «Η ΙΕΡΑ ΠΟΡΕΙΑ ΑΓΑΠΗΣ, ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ
ΕΝΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ»

(Συνεδριακόν Κέντρον Ι. Μητροπόλεως Δημητριάδος

Σάββατον, 7 Δεκεμβρίου 2013)

Σεβάσμιοι ἄγιοι Ἅρχιερεῖς καὶ ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Κατά τήν σημερινή ἐσπέρα συγκεντρωθήκαμε, κατόπιν εύγενοῦς προσκλήσεως καὶ ἀμέμπτου ἐπιμελείας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Άλμυροῦ, εἰς τόν συνεδριακά ἄρτιο αύτό χῶρο τῆς ἔδρας της, γιά νά παρουσιάσουμε κατά τά εἰωθότα, καὶ νά προβάλλουμε ἐπαξίως ἓνα θεοφιλῆ συγγραφικό κόπο τοῦ ἐν Χριστῷ πεφιλημένου ἀδελφοῦ μας Σεβ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος Καρᾶ, γόνου τῆς πολυπαθοῦς Ἰμβρου, τοῦ πολλά μοχθήσαντος κατά τό παρελθόν καὶ διά τήν προβολήν αὐτῆς, ἴδιαίτατα ὅμως καταναλωθέντος καὶ λευκανθέντος εἰς τήν διακονίαν τῆς Μητρός Ἐκκλησίας καὶ τῶν τιμαλφῶν τοῦ γένους μας.

Ως έκ τούτου, άπευθύνω, λοιπόν, άπό της θέσεως αύτής τίς όλοκάρδιες πρωτίστως εύχαριστίες μου πρός τόν Σεβασμιώτατο άδελφό Μητροπολίτη Δημητριάδος και Άλμυροῦ κύριο Ἰγνάτιο γιά τήν φιλάδελφο πρόσκλησι και τήν ψυχική κυρίως, άλλα και ὄργανωτική εύρυχωρία, μέ τήν ὅποια ἀπεδέχθη νά ύποδεχθῇ σήμερα και νά φιλοξενήσῃ τήν ἐκκλησιαστική αύτή ἐκδήλωσι και πρωτοβουλία.

Ἐπειδή, λοιπόν, ἀναφερόμεθα εἰς τήν προβολήν τοῦ πρό ἐνός ἔτους ἀκριβῶς κυκλοφορηθέντος τριτόμου ἔργου τοῦ ἀγίου Φιλαδελφείας ὑπό τόν τίτλο «Ἡ Ἱερά Πορεία ἀγάπης, εἱρήνης και ἐνότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου», ἐπιτρέψατέ μου κατ' ἀρχήν ἐκ τῆς ἀμέσου ἐμπειρίας μου νά περιγράψω δι' ὀλίγων τό εύρυτερο πλαίσιο αύτῆς τῆς πενταετοῦς συστηματικῆς ἐργασίας.

Νά γνωρίσω δέ πρωτίστως εἰς τήν ἀγάπην σας, ὅτι χρόνια πρό τῆς πενταετοῦς αύτῆς συστηματικῆς ἐργασίας, δηλαδή τῆς συγγραφικῆς ἐπεξεργασίας ἐνός ἐκτενεστάτου ὑλικοῦ, ὑπῆρξε μία ἐπίσης πενταετής σχεδόν (1987-1991) διάρκεια συντονιστικῆς προετοιμασίας μιᾶς ιστορικῆς ὥπως ἀπεδείχθη Πατριαρχικῆς περιοδείας πρός τά ἔθνη.

Ο Μητροπολίτης Φιλαδελφείας, ὡς διάκονος και ὑπογραμματεύς τῆς Ἀγίας και Ἱερᾶς Συνόδου μέχρι τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1987, ὡς Ἀρχιμανδρίτης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας και Ἀρχιγραμματεύς αύτῆς μέχρι τοῦ Ὁκτωβρίου 1990 και ὡς Μητροπολίτης τοῦ Θρόνου και Ἀρχιγραμματεύων εἰς τήν συνέχεια, ὑπῆρξεν ἄνευ ὑπερβολῆς ὁ πρωταγωνιστής τῆς περιόδου αύτῆς, τούλαχιστον ὡς πρός τόν συντονισμό τῆς συντάξεως ἐκατοντάδων κειμένων και ὄμιλιων, πού ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς γνωρίζουμε ὅτι ἀποτελοῦν τίς βασικές πηγές τῆς ιστορίας μας.

Τό σημαντικώτερο δέ στοιχεῖο ἔξ ὅσων καὶ προσωπικῶς ζοῦσα κατά τήν εἰρημένη περίοδο προετοιμασίας τῆς Πατριαρχικῆς ἀποδημίας, ἦταν ὁ ἐκ τῆς προσδοκίας αὐτῆς παλμός τῶν ὅπου γῆς Ὁρθοδόξων, νά ὑποδεχθοῦν εἰς τούς κόλπους των τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη μετά παρέλευσιν εἰκοσαετίας ἀπό τῆς παρουσίας εἰς τήν Ἑλλάδα καὶ τήν Εύρωπη τοῦ μακαριστοῦ προκατόχου του Πατριάρχου Ἀθηναγόρου. Ὡς πρός τήν Ρωσσία δέ καὶ τήν Ἀμερική, νά ὑπενθυμίσω ὅτι πρό τοῦ Δημητρίου, τήν μέν Ρωσσικήν γῆν ηὔλογησε πρό πέντε αἰώνων ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας ὁ Β', τόν δέ Νέον Κόσμον τῆς Ἀμερικῆς, τό πρῶτον εἰς τήν ἴστορίαν, ὁ τιμώμενος Πατριάρχης Δημήτριος.

Τό γεγονός αύτό ηὕξανε τήν ἀγωνία ὅλων ἀσφαλῶς τῶν ἐπιφορτισθέντων διαφόρους πτυχάς προετοιμασίας τῶν ἐγγιζουσῶν ἀποδημιῶν. Περισσότερον ὅμως τοῦ Ἀρχιγραμματέως ὡς ὑπευθύνου τῆς συγκεκριμένης ἀποστολῆς, ἡ αἰσίᾳ ἔκβασις τῆς ὄποιας προέβλεπε ἀπό μέρους του νυχθήμερο κόπο ἀμετρήτων ἐπικοινωνιῶν, μεταφραστικῶν συνεργασιῶν καὶ διορθωτικῶν κατά περίστασι προσπαθειῶν, προκειμένου ἡ συγκεκριμένη ἀπαιτητική εύθύνη, σέ συνδυασμό μέ τήν ἀπροσποίητη αὔρα αύθεντικοῦ χριστιανισμοῦ πού ἀπέπνεε ὁ κάθε βηματισμός τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, νά συμβάλλουν εἰς τήν ἐπιτυχία τῆς Ἱερᾶς Πορείας του ἀγάπης, εἰρήνης καὶ ἐνότητος.

Ἀναφερόμεθα δέ σέ μία ἐποχή, ἡ ὄποια γραμματειακά δέν ὑπεστηρίζετο ἀκόμη ἡλεκτρονικῶς, οὕτε κἄν διά τηλεομοιοτυπίας.

Κατά συνέπειαν, τό ἐκ δύο χιλιάδων σελίδων τρίτομο ἔργο, λοιπόν, πού ἐπισήμως παρουσιάζουμε καὶ προβάλλουμε σήμερα, ἐκπροσωπεῖ ἔνα κόπο μιᾶς ὀλοκλήρου σχεδόν δεκαετίας, ἡ δέ ἔξειδικευμένη καὶ ἀσυνήθιστα λεπτομερής ἀφήγησις ἐν αὐτῷ μιᾶς

έκάστης Πατριαρχικῆς περιοδείας, μεθ' ὅλου τοῦ εύρυτέρου ἐκκλησιαστικοῦ καὶ δημοσιογραφικοῦ σχολιασμοῦ της, συμβάλλει ὥστε νά θεωρῆται ἔργο καταγραφῆς μιᾶς ἐκκλησιαστικῆς ἐποχῆς.

Γι' αὐτό καὶ ως τοιοῦτο θεωρεῖται πρωτότυπο καὶ μᾶλλον ἀνεπανάληπτο, τούλαχιστον ως πρός τήν καθολική καὶ μετά σχολαστικῆς ἀκριβείας προβολή μιᾶς θεοφιλοῦς Πατριαρχικῆς μαρτυρίας καὶ ιστορικῆς περιοδείας.

Νά τονίσω δέ εἰς τό σημεῖο αὐτό, ὅτι τό πολύμοχθον τοῦ ἔργου τοῦ ἀγίου Φιλαδελφείας, κατά τήν ταπεινή γνώμη μου, τήν ὁποίαν ἔξεφρασα καὶ σέ σύντομη βιβλιοκρισία μου περί αὐτοῦ τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου, ἀπορρέει ἐν πολλοῖς, καὶ ἀπό τήν εὔεργετική ἐπίδρασι πού δέχθηκαν οἱ ψυχές ὅλων μας ἀπό τήν μοναδική γιά τό Πατριαρχικό ἀξίωμα ταπείνωσι καὶ τήν ἀκένωτη καλωσύνη τῆς ψυχῆς τοῦ προαπελθόντος Πατριάρχου. Ἄρα, πέραν τῆς ίκανότητος, τῆς ἐργατικότητος καὶ τῆς ὑπηρεσιακῆς ὑποχρεώσεως, ὅμιλοῦμε γιά ταπεινή προσφορά υἱικῆς ἀγάπης εἰς μνήμην ἐνός Πατριάρχου, γιά τόν ὅποῖον ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ δέν ὑπῆρξε ποτέ μία συνήθης βολική ἐξαγγελία, ἀλλ' ἡταν πάντοτε μία ἐσωτερική θυσία εύάρεστη στόν Θεό.

Καί μία τελευταία βιωματική διαπίστωσι: Ό συγγραφεύς τοῦ προβαλλομένου ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου καὶ ἀδελφός ἐν Χριστῷ Μητροπολίτης Μελίτων, ἐκ τῆς ἀμέσου καθημερινῆς συμμετοχῆς του, μέχρι πρό ὀλίγων ἐτῶν, εἰς τά ἐκκλησιαστικά δρώμενα τοῦ Οίκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου, ἔζησε ἀκόμη καὶ μετά τήν λῆξιν τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς Πορείας ἀλλά καὶ τῆς ζωῆς τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου, τήν ἐμφανῶς συνεχισθεῖσα εἰς τόν κόσμον Ἀνατολῆς καὶ

Δύσεως εύεργετική ἐπήρεια τῆς πραΰθύμου καὶ ἀγαπητικῆς του διελεύσεως ἔξ αὐτοῦ.

Ο προσεκτικός μελετητής τοῦ ἔργου, ἐπικουρούμενος ὑπό τῶν τεσσάρων χιλιάδων λημμάτων τοῦ εύρετηρίου του, διακρίνει εύκόλως, ὅτι ὁ δημιουργός του ἀπεθανάτισε τὴν ἐπήρεια αὐτήν, ἐντάσσοντάς την στά πλαίσια τῆς ἐν γένει συγγραφῆς τοῦ ἔργου του. Θά ἐπαναλάβω δέ καὶ πάλιν γραπτῶς, ὅτι τοῦ ὄφελεται ἔπαινος καὶ εὐχαριστία γιά τὴν νέα μεγάλη αὐτή προσφορά του πρός τὴν Μητέρα Ἐκκλησία καὶ τό Γένος.

Καί ἐπειδή ὅλοι γνωρίζουμε καὶ ζοῦμε τίς πολλές οἰκονομικές καὶ ἄλλες δυσχέρειες, τίς ὁποῖες, παροδικῶς πιστεύουμε, ἀντιμετωπίζει καθ' ἡμέραν ὁ εὔλογημένος καὶ πονεμένος νῦν Ἑλληνικός Λαός, δέν εἶναι δυνατόν νά μή ἀπευθύνω ἀπό τῆς θέσεως αὐτῆς συγχαρητήριο λόγο βαθείας εὐχαριστίας πρός τὸν Ἐντιμολ. Ἀρχοντα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ εὐφήμως γνωστό ἐπιχειρηματία τῆς Θεσσαλονίκης κύριο Ἀλέξανδρο Μπακατσέλο, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε πλήρως τὴν μεγάλη δαπάνη τῆς περὶ ἣς ὁ λόγος τριτόμου πολυτελοῦς ἐκδόσεως.

Καί τώρα, θά μοῦ ἐπιτρέψετε, παρά τὴν συγκίνησί μου νά ἀναφερθῶ καὶ πάλιν δι' ὀλίγων εἰς τό ιερό Πρόσωπο τοῦ ἐπί εἰκοσιεπταετία πνευματικοῦ μου πατρός ἀοιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου, πού εἶναι μέν ὁ μεγάλος ἀπών, ἐν πνεύματι ὅμως ὁ κύριος παρών τῆς σημερινῆς μας ἐσπερινῆς συνάξεως.

Εἶπα «καί πάλιν», διότι τό περιεχόμενο τῆς ψυχῆς μου γι' αὐτόν, προσεπάθησα νά τό περιγράψω σέ έκτενές μέν σκιαγράφημά μου τό έτος 2001 μέ άφορμή τήν συμπλήρωσι δεκαετίας ἀπό τῆς κοιμήσεώς του, σέ όμιλία μου δέ στό Φανάρι τόν Οκτώβριο τοῦ 2011, κατά τήν συμπλήρωσι είκσαετίας ἀπό τοῦ θανάτου του.

Λόγου γινομένου δέ περί τῶν ἀπερίττων αύτῶν περιγραφῶν μου γιά τόν κοιμηθέντα Πατριάρχη μας, θά ἥθελα νά γνωρίσω είς τήν ἀγάπην σας, ὅτι οι ἀναφορές μου αύτές μαζί μέ δύο σύντομα παρεμφερῆ κείμενα καί ἔνα παράρτημα ὀπτικῆς μνήμης, ἀπετέλεσαν προσφάτως ἔνα αύτοτελές τεῦχος, τό ὅποῖον, κατόπιν συγκαταθέσεως ἀσφαλῶς τῶν ἀδελφῶν ἀγίων Φιλαδελφείας καί Δημητριάδος, θά διανεμηθῆ είς ὅλους σας είς τιμήν καί μνήμην τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, ἀλλ' ὅπωσδήποτε ὅμως ἐπειδή τό προβαλλόμενο τρίτομο σπουδαῖο ἔργο τοῦ ἀγίου Φιλαδελφείας, ὅπως κατανοεῖτε, διά λόγους πρακτικούς δέν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων δυνατόν νά διανεμηθῆ είς πάντας.

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Ἐπικαλούμενος προκαταβολικῶς τήν συγγνώμην σας, ἐπιθυμῶ νά μοιρασθῶ μαζί σας ἔνα αύθόρμητο λογισμό πού με προβλημάτισε κατά τήν σύνταξι τῆς ταπεινῆς αύτῆς προσλαλιᾶς μου. Θά ἥθελα νά σᾶς γνωρίσω, λοιπόν, ὅτι τά παρελθόντα ἔτη τῆς διακονίας μας περιελάμβαναν ἐπετείους θανῆς καί ἄλλων Πατριαρχῶν, ἀνθρωπίνως διαπρεπεστέρων τοῦ διαδόχου των Πατριάρχου Δημητρίου, τίς ὅποιες τιμήσαμε σχεδόν ἐν σιγῇ! Ἐνῷ γιά τόν Πατριάρχη Δημήτριο, τόν ἐκ φύσεως καλό αύτόν ἄνθρωπο, χωρίς ὅμως διεθνῆ ἐκ τῶν προτέρων ἀναγνώρισι καί συλλογή τεκμηρίων λογιοσύνης, βλέπω χρόνια τώρα

νά μνημονεύεται εύρέως καί μάλιστα καί ἀπό πολλούς ἀνθρώπους τῆς βιοποριστικῆς καθημερινότητος μέ συγκίνησι.

Όσάκις δέ οἱ ἄνθρωποι ὅμιλοῦν γι' αὐτόν, νοιώθω ὅτι κατ' ούσιαν θεολογοῦν, διότι χωρίς νά τό συνειδητοποιοῦν συνδέουν τήν ἐν Χριστῷ ἐνάρετη ζωή μέ τήν αύθεντική θεολογία. "Ἄς μή λησμονοῦμε τήν προτροπή τοῦ Ἅγίου Γρηγορίου, τοῦ ὄντως Θεολόγου, γιά τούς οὕτω καλουμένους θεολόγους: «Βούλει θεολόγος γενέσθαι; Διά πολιτείας ἄνελθε· διά καθάρσεως κτῆσαι τό καθαρόν» (Λόγος Κ' περί Δόγματος καί καταστάσεως Ἐπισκόπων, ΕΠΕ 4, 274-276).

Ο Πατριάρχης Δημήτριος ὑπῆρξε μία σπανία περίπτωσις φορέως μεγίστου ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος, πού ποτέ δέν ἐπέτρεψε είς αύτό νά ἐπηρεάσῃ τόν ἀπερήφανο, φιλάνθρωπο καί ἄκακο χαρακτῆρα του καί τήν διά βίου ταπεινή ψυχή του. Νά ἐπαναλάβω δέ μέ ἐσωτερική ὁδύνη, ὅτι ἐνῷ χρόνια στήν ζωή μας τίς χριστιανικές αύτές ἀρετές τίς ἀκοῦμε πληθωρικά νά κηρύττωνται καί νά συνιστῶνται, σχεδόν ποτέ δέν τίς βλέπουμε νά βιώνωνται καί νά ἐφαρμόζωνται ἀπό τούς ἀνθρώπους καί περισσότερον ἀπό τούς φορεῖς τῆς ὅποιας παροδικῆς ισχύος.

Μέ δύο λόγια αύτή ᾦταν ἡ ἰδιαιτερότης τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου. Ή ἐφαρμογή τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν. Καί ὅμως, τό αύτονότον γιά τό ἱερό ἀξίωμα, ὅπως τό περιέγραψε ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν: «τοιοῦτος γάρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπό τῶν ἀμαρτωλῶν» (Ἑβρ. 7,26), ἔγινε στίς μέρες μας σπανία ἰδιαιτερότης.

Γι' αύτό καί τιμοῦμε τόν Πατριάρχη Δημήτριο 22 χρόνια τώρα μέ τόν ἕδιο παλμό καί τήν ἀμείωτη ἀγάπη μας. Διότι τόν ἀξίωσε ὁ Θεός, κατά τήν ζωή καί τήν Πατριαρχία του ὅλη, «νά πορεύεται ἐν ἄκακίᾳ»

(πρβλ. Ψαλμ. 25,1), καί «ταπεινοφρόνως πρός τόν Θεόν» καί «νά έξασκη δικαιοσύνην καί ἀγάπην» (Μιχ. 6,8), ὅπως ὄρίζει ἡ Γραφή.

Τήν Πατριαρχία του καί τήν κατ' αὐτήν Ἱερά Πορεία του, πού ιστορικά ἀπεθανάτισε ὁ ἄγιος Φιλαδελφείας, ὁ Πατριάρχης Δημήτριος τήν ἐπορεύθη ταπεινοφρόνως. Γι' αύτό καί γοήτευσε τόν κόσμο καί τούς πάσης φύσεως ἴσχυρούς ἐκπροσώπους του.

Αύτοί καί μεῖς, τόν ἔβλεπαν καί τόν βλέπαμε, ὑπερτιμώμενος νά διατηρῇ τήν αύθεντικότητα τῆς ἀσκητικῆς ἀπλότητος. Νά ψάλλεται, δηλαδή, ἀπό τήν ἐξ ἑκατοντάδων μελῶν Φιλαρμονική Ὁρχήστρα τῆς Ἀμερικανικῆς Πρωτευούσης στά ἐλληνικά, ὁ εἰδικά ἐνορχηστρωμένος πολυχρονισμός του, ἐνῷ οἱ χιλιάδες παριστάμενοι νά τόν χειροκροτοῦν ὅρθιοι, κι' ἐκεῖνος εὐλογῶν ἀπό τό Προεδρικό Θεωρεῖο τοῦ Kennedy Center τῆς Οὐάσιγκτων, νά διατηρῇ ἀτάραχος τήν παντοτινή σεμνή του στάσι, τήν ὅποία μόνον ἡ πνευματική δύναμις τῆς ἀδιατάρακτης αὐτογνωσίας διατηρεῖ καί μονιμοποιεῖ στήν ἀνθρώπινη ψυχή.

"Ημουν παιδί τό 1964, μόλις 12 ἔτῶν, κατά τίς ἀπελάσεις τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅταν ὁ ἀείμνηστος διαπρεπής Πατριάρχης Ἀθηναγόρας σάν πρακτικό μέτρο τυχόν περιορισμοῦ τῆς ἀσυγκράτητης φυγῆς τῶν ρωμηῶν, ἀπηγόρευσε πρός καιρόν τήν ἐκδοσι οἰουδήτινος πιστοποιητικοῦ, πού ὡς ἀπαραίτητο δικαιολογητικό γιά τίς Ἑλληνικές Ἀρχές θά τήν διηυκόλυνε. Οἱ βοηθοί του στίς Ἀρχιερατικές Προϊσταμενίες, ἐν οἷς καί ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ὡς Ἐπίσκοπος Ἐλαίας καί Προϊστάμενος τῆς ιστορικῆς Κοινότητος Ἅγιου Δημητρίου Ταταούλων, ὥφειλαν νά ἐφαρμόζουν τήν ἐντολή, χωρίς βεβαίως νά προκαλοῦν τήν ἀγανάκτησι τῶν ἀνθρώπων ἐναντίον του.

Παρατηροῦσα, λοιπόν, κατά τίς άτελείωτες αύτές ήμέρες καί μῆνες τήν ἀσύλληπτη πραότητά του ἔναντι τῆς ποικιλίας τῶν ἀπειλητικῶν διαμαρτυριῶν τῶν διωκομένων ρωμηῶν. "Ἐβλεπε κανείς στήν πρᾶξι τήν ἐφαρμογή τῆς εὐαγγελικῆς προτροπῆς «μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶος είμι καὶ ταπεινός τῇ καρδίᾳ» (Ματθ. 11,29). "Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ δέ νά ἐπαναλάβω, ὅτι θαρρεῖς καὶ τό εἶχε τάμα νά λυπήται καὶ ὅχι νά λυπῇ!

Τό «τάμα» αύτό τῆς αύτολύπης τό ἔξεπλήρωσε καί καθ' ὅλη τήν διάρκεια τῆς μετέπειτα Ἀρχιερατικῆς καί Πατριαρχικῆς ζωῆς του, τό εἰσπράξαμε δέ καὶ τό θαυμάσαμε καθ' ὅλη τήν πολυετῆ καθημερινή παρουσία μας πλησίον του ώς μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Αύλῆς του.

Ἀνέφερα δύο μόνον ἐμπειρικές ἀναφορές μου ἀπό τίς πολλές πού ὑπάρχουν στό εἰρημένο τευχίδιο καὶ πού ἀσφαλῶς δέν μποροῦν, χρόνου ἔνεκα, νά ἐπαναληφθοῦν.

Θά κατακλείσω μέ μία συγκίνησι πού δέν τήν ἀνέφερα πουθενά μέχρι στιγμῆς. Ό Πατριάρχης Δημήτριος κατά τήν δεκαεννεαετῆ Πατριαρχία του ἐπεσκέφθη τρεῖς φορές τήν Ἑλλάδα, μέ πρώτη τήν ἀνεπανάληπτη ἐκείνη ἐπίσκεψί του στήν Ἀθήνα μεταξύ 13^{ης} καὶ 18^{ης} Νοεμβρίου 1987. Η τελευταία ἐπίσκεψί του στήν Ἑλλάδα ἦταν τό 1990 πού ηύλογησε τό Ἀγιον Ὄρος καὶ τά Μετέωρα καὶ τίς Μητροπόλεις τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Δημητριάδος καὶ Τρίκκης καὶ Σταγῶν.

Τό τελευταῖο βάδισμά του σέ Ἑλληνική γῆ ἦταν στό στρατιωτικό ἀεροδρόμιο τῆς Ἀγχιάλου, τό ἐσπέρας τῆς Κυριακῆς, 30ῆς Σεπτεμβρίου 1990, ἀπ' ὅπου μέ ἔξαιρετικές τιμές Ἀρχηγοῦ Κράτους προεπέμφθη γιά τήν Πόλι ἀπό τόν Μητροπολίτη Δημητριάδος καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἀείμνηστο Χριστόδουλο καὶ

τόν Ταξίαρχο τῆς Μονάδος, πού τοῦ εύχηθηκαν μέ συγκίνησι νά τόν ύποδεχθοῦν καί πάλι στήν Έλλάδα. Εύχαριστησε, ἀλλά δέν ἀπήντησε συγκεκριμένως. Ἄνεβαίνοντας ὅμως τήν κλίμακα τοῦ ἰδιωτικοῦ ἀεροσκάφους τῆς «Ολυμπιακῆς» καί συνοδεύοντάς τον μοῦ εἶπε: «Καὶ ὅμως, παιδί μου, δέν θά ἔλθω ξανά στήν Έλλάδα, τόσο ἥταν»!

”Ισως ὁ Θεός νά τόν ἀξίωσε καί αύτό. Νά νοιώσῃ, δηλαδή, ὅτι ἡ ζωή του ὀδεύει πρός τό τέλος. Δέν ἥλθε ξανά στήν Έλλάδα. Μετά παρέλευσιν ἐνός ἀκριβῶς ἔτους, τήν 2α Ὁκτωβρίου 1991, ἡμέρα Τετάρτη, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα καί εἰρηνικά ἔφυγε.

Εἴη ἡ μνήμη του αἰωνία. Άμήν.